

Ds. Arjan van Groos (1962 - 2014)
Tekst: Johannes 13 : 38, 18 : 10 - 11, 17, 25 - 27
Middagdienst

Broeders en zusters,

- 1. Votum**
- 2. Zegengroet**
- 3. Zingen : Psalm 50 : 1 en 2**
- 4. Gebed om zegen over de dienst**
- 5. Schriftlezing : Johannes 18 : 1 - 27**
- 6. Zingen : Psalm 22 : 5 en 6 (oprukken van de vijanden)**
- 7. Tekst : Johannes 13:38, 18:10-11, 17, 25-27**
- 8. Zingen : Lied 189 : 1 en 2**
- 9. Geloofsbelijdenis van Nicea**
- 10. Zingen : Lied 189 : 3 en 4**
- 11. Dankzegging en voorbede**
- 12. Collecte**
- 13. Slotzang : Gezang 16 (eeuwig in het kruis van Christus roemen)**

Geliefde gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, groot en klein,

Ik weet niet hoe het u vergaat, broeders en zusters, jongens en meisjes, maar ik heb altijd een ongemakkelijk gevoel gehad bij de geschiedenis van de verloochening van de Here Jezus door Petrus. En dat gevoel ben ik nog altijd niet helemaal kwijt. Ik voelde altijd een stuk verdriet voor de Here Jezus. Wat moet Hij gevoeld hebben toen die nacht de haan kraaide en het begin van de nieuwe dag aangaf? Maar ik had ook altijd te doen met Petrus. Ik ben zelf geen held en nogal snel geïntimideerd door geweld of de dreiging ervan. Daarom kan ik ook zo goed begrijpen dat Petrus loog over het feit dat hij leerling van de Here Jezus was. Hij was daar allesbehalve veilig in het paleis van de hogepriester en zijn familie. Toch gaat het bij de verloochening van de Here Jezus door zijn discipel Petrus niet in de eerste plaats om Petrus, maar om het lijden van de Here Jezus. De verloochening van de Here door Petrus is voor de Here het teken dat geen van zijn discipelen Hem zal steunen in het komende lijden. Hij staat er alleen voor.

Ik bedien u dan ook het Woord van de Here onder het volgende thema:

De drievoudige verloochening door Petrus is voor Christus het teken dat geen mens Hem nog zal steunen.

We zullen zien deze verloochening bekijken door:

1. de ogen van Petrus,
2. de ogen van Christus,
3. de ogen van de kerk.

We zullen dus eerst deze verloochening bekijken door de ogen van Petrus. Johannes besteedt veel aandacht aan het optreden van zijn medeleerling Petrus. Zijn medebroeder komt er niet erg gunstig van af in de gedeelten die we met elkaar gelezen hebben. Deze vrijdag is voor Petrus een ware rotdag geweest. Niet alleen vanwege het feit dat zijn Heer gevangen werd genomen en zijn dood tegemoet ging, maar ook vanwege zijn eigen optreden. Want wat is Petrus zichzelf tegen gekomen die dag. En wat moet hij zichzelf ontzettend stom gevonden hebben, toen de Here Jezus was opgestaan uit de dood en aan de apostelen had uitgelegd, hoe zij tegen het leven en lijden van hun Heer moesten aankijken.

Het was al begonnen tijdens de maaltijd. Het had gegaan over het feit dat iemand van de twaalf Jezus zou verraden. Dat had natuurlijk voor een flinke schok gezorgd onder de

apostelen. Wie zal dat na doen?? Ook bij Petrus. Petrus had toen Johannes een seintje gegeven. Want Johannes lag naast de Here aan tafel. En Johannes moest van Petrus vragen wie van hen Jezus verraden zou. De Here had toen gezegd: degene voor wie Ik het stuk brood indoop en wie Ik het geef. Het bleek Judas Iskariot te zijn.

Wat moet dit voorval voor Petrus en de anderen hebben betekend? Allereerst was er de schok dat iemand uit hun midden hun Heer zou verraden. Wie zou nu de Heer verraden? Aan de andere kant zal er bij sommige apostelen ook opluchting zijn geweest dat ieder geval niet zij maar Judas Iskariot de dader zou zijn. Die schande werd hun in ieder geval bespaard. Dat moet de overige elf een goed gevoel hebben gegeven. Als de Here dan iets later zegt dat zij Hem nu niet zullen kunnen volgen op de weg waar Hij heen gaat, dan is Petrus weer daar met zijn zelfoverschatting. Hij zegt: Waarom zou ik U niet kunnen volgen? Ik zal mijn leven voor U inzetten! Maar de Here Jezus corrigeert Petrus en ontnemt hem iedere illusie dat hij nog trots op zichzelf zal kunnen zijn aan het einde van de dag. Want nog voordat de haan zal kraaien als teken dat een nieuwe dag is aangebroken, zal hij de Here Christus drie maal verloochend hebben. Wat een trieste en bittere dag gaat dit worden.

Wat Petrus gedacht heeft toen de Here deze woorden had gesproken, weten we niet. Maar het laat zich raden dat Petrus zich vast heeft voorgenomen dat hem dit niet zou gebeuren. Zo zouden wij toch ook reageren. Als iemand tegen ons zegt dat wij een bepaalde taak toch niet aankunnen, dan doen we extra ons best om het tegendeel te bewijzen.

Als een paar uur later Jezus met zijn leerlingen in de hof van Getsémané is, dan komen dienstknechten van de hogepriester met een grote groep Romeinse soldaten op Jezus en zijn leerlingen af. En het is echt een grote groep. Overgezet naar vandaag zou je kunnen zeggen dat er een complete eenheid ME en een overvalsteam op Jezus was afgestuurd. Alsof Hij de meest geweldadige crimineel was die er vrij rondliep. Tijdens de gevangenneming maakt Christus duidelijk dat Hij toch niet machteloos staat tegenover deze menigte. Want op een gegeven moment deinzen deze soldaten en dienstknechten van de hogepriester terug en vallen op de grond. Maar Petrus geeft er blijk van er niets van te begrijpen. Want als Jezus zichzelf uitlevert aan de soldaten en dienstknechten, dan grijpt Petrus zijn zwaard en zwaait ermee in het rond. Daarbij raakt hij Malchus op zijn hoofd en slaat hij zijn rechteroor eraf.

Dit een bijzonder gênant moment voor iedereen. Allereerst voor de Here Jezus. Want Hij zit absoluut niet te wachten op dit misplaatste geweld van Petrus. Aan een Petrus die hier een beetje de held gaat lopen uithangen. Hij geeft zichzelf over. Niet uit onmacht, of omdat Hij overweldigd is, maar omdat Hij zich over wíl geven. Petrus is een akelige stoorzender op dit moment. Ook voor de dienstknechten en soldaten was dit een gênant moment. Want moeten zij nu? Hun zwaard gaan trekken? Daarnet waren ze nog teruggedeinsd en op de knieën gevallen voor deze Jezus. En moesten ze nu gaan vechten tegen deze visser die een beetje met zijn zwaard staat te zwaaien? Terwijl ook zij al hadden begrepen dat Jezus zich vrijwillig aan hen overgaf. Petrus is hier net een klein kind dat zich op een bijzonder vervelende manier bemoeit met zaken waar hij geen verstand van heeft. De Here Jezus aarzelt dan ook niet om Petrus ten overstaan van al deze mensen te corrigeren. Hij geeft hem opdracht zijn zwaard op te ruimen en Hij vertelt hem dat Hij deze weg vrijwillig gaat. In opdracht van zijn Vader in de hemel. En vervolgens maakt Hij de schade die Petrus heeft aangericht ongedaan. Hij geneest het oor van Malchus.

En voor Petrus zelf moet dit ook heel beschamend zijn geweest. Hij had zo stoer gesproken tijdens de maaltijd. En nu had hij misschien wel bewezen dat hij inderdaad geen lafaard was, maar wel dat hij een dwaas was. En zijn dwaasheid wordt ook zeker niet gewaardeerd door de Jezus. Hij wordt zelfs terecht gewezen tegenover al die mensen. Jezus heeft gedaan weten te krijgen dat de soldaten de discipelen niet oppakken. En samen met de andere discipelen heeft Petrus geen andere mogelijkheid dat de aftocht te blazen. Hij kan Jezus inderdaad niet volgen. Precies zoals Jezus al gezegd. En in plaats van waardering te oogsten had hij zichzelf belachelijk gemaakt. Allereerst tegenover zijn Heer, verder tegenover de andere discipelen en ook nog tegenover de soldaten en dienstknechten van de hogepriester. Een trieste en beschamende afgang voor de eerste onder de apostelen.

Maar zijn ellendige nacht is nog niet ten einde. Het gaat nog erger worden voor hem. Ongetwijfeld moet Petrus al een verschrikkelijk gevoel over zijn grootspraak aan tafel en stomheid in de hof van Getsémané hebben gehad toen hij samen met Johannes aankwam bij het paleis van de hogepriester. Johannes was blijkbaar een kennis van de hogepriester want hij werd zonder problemen toegelaten op de binnenplaats van het paleis. Na even met het dienstmeisje gepraat te hebben dat over de poort waakte, mag ook Pe-

trus naar binnen. Het meisje meent Petrus te herkennen een van zijn trouwe leerlingen en vraagt hem ernaar. Maar Petrus zegt: Nee, ik niet en hij glipt naar binnen.

In deze koude nacht zoekt hij net als vele anderen het vuur op dat op de binnenplaats brandt. Maar anderen die zich daar ook stond te warmen, meenden Petrus ook te herkennen. En zij vroegen: ben jij soms ook een leerling van Hem? Maar Petrus ontkent opnieuw: ik niet. Maar niet iedereen neemt genoegen met dit antwoord. Want een familielid van Malchus, die blijkbaar zelf bij was geweest toen Jezus is de hof van Getsémané, wat olijfgaard betekent, zegt: maar ik heb toch gezien dat je bij hem was in de olijfgaard? Nu wordt de grond wel heel heet onder de voeten van Petrus. Want wat zou er met hem gebeuren als ze hem gevangen nemen. En Petrus ontkent daarom met klem dat hij bij Jezus hoort. Hij die deze avond nog dacht Jezus zelfs door het vuur te zullen volgen, verraaft zijn geliefde Heer nu voor de derde keer in korte tijd. Meteen daarop kraait de haan op de binnenplaats. Hij kondigt het begin van de nieuwe dag aan. Maar voor Petrus heeft dit geluid een heel andere betekenis. Hij is nu totaal ontmaskerd. Hij, die stoere leerling, die zulke hoge gedachten had over zijn trouw en moed, wordt door de haan bekend gemaakt als een verrader en slappeling. Wat is deze leerling ontluiserd op deze dag. Wat een afgang en een verschrikkelijke nederlaag voor Petrus.

Niet alleen Petrus heeft de haan horen kraaien. Velen met hem, maar er is één iemand die weet dat het gekraai van deze haan meer betekent dan het begin van een nieuwe dag. De Here Jezus Christus. En dat brengt ons bij het tweede punt.

Als we de verloochening door Petrus door de ogen van de Here Christus zien. De Here heeft op deze donderdag veel te lijden gehad van Petrus. Petrus had nog nooit geleden aan valse bescheidenheid en hij had daarmee zijn Heer al eerder voor de voeten gelopen. Bijvoorbeeld toen de Here voor de eerste keer had gesproken over zijn lijden en dood. Petrus had toen de overmoed gehad om Jezus apart te nemen en te bestraffen. Waarop Jezus Petrus hem een satan had genoemd, die niet denkt aan wat God wil, maar aan wat mensen willen. En op deze donderdag had hij het wel heel bont gemaakt. Eerst aan tafel, later in de hof van Getsémané, de olijfgaard. Daar had Petrus er opnieuw blijk van gegeven, dat hij nog altijd niet bedacht was op de dingen van God. Hij had nog altijd niet begrepen waarom de Zoon van God, de Christus, naar de aarde was gekomen. Petrus zat nog altijd in zijn gedachten vast aan een koning naar aardse maatstaven. Pe-

trus is de eerste onder de apostelen. Hij is straks de leidende figuur in de kerk als Jezus opgevaren is naar de hemel. Maar hij begrijpt niets van zijn Heer.

We hebben het waarschijnlijk allemaal wel eens meegemaakt. Dat er iets is in je leven dat je heel erg bezighoudt. Waar je je misschien heel erg bezorgd over bent. Of waar je heel erg verdrietig over bent. Maar als je het aan andere mensen vertelt, dan halen ze hun schouders op. “Maak je je daar nu zo druk om?” “Stel niet zo aan. Zo erg is dat nu ook weer niet.” Dan voel je je onbegrepen. In de steek gelaten en eenzaam. Zeker als de mensen die zo reageren je na aan het hart liggen. Als je man of vrouw zo reageert, of je ouders of een goede vriendin.

Nu voor de Here Jezus het moment van zijn diepste lijden en sterven zo dichtbij is gekomen, moet dit wel heel pijnlijk zijn geweest. Straks zullen zoveel mensen Hem bespotten. Hem uitlachen. Hem uitdagen om van het kruis te komen. Omdat al die mensen in hun haat en stommititeit maar niet begrijpen dat Hij daar hangt voor hun redding. En dat deze mensen het niet begrijpen is al pijnlijk genoeg. Maar dat zelfs de leerlingen aan wie Zichzelf het meest heeft gegeven, Hem niet zullen begrijpen, dat maakt het wel uitermate pijnlijk en eenzaam voor de Here. Ja, zijn belangrijkste leerling laat zelfs tot tweemaal toe zien, dat hij er niets van begrijpt en in zijn hart dus niet bij zijn Heer is. Eerst aan de tafel en later nog veel pijnlijker bij zijn vangenneming.

Waar de Here deze zonden van Petrus nog een stukje kan vergoelijken door te bedenken dat het gebrek aan inzicht was en Petrus deze dingen met de beste bedoelingen deed, later die nacht kan Hij daar geen troost meer uit putten.

Of de Here Petrus op de binnenplaats van het paleis van de hogepriester heeft gezien, valt niet met zekerheid te zeggen. Maar gezien het verslag dat de diverse evangelisten hebben geschreven over het verhoor bij de hogepriester, lijkt het waarschijnlijk dat de Here en Petrus elkaar hebben kunnen zien. Nu zal de Here ongetwijfeld te veel in beslag zijn genomen door de verhoren om zich al te veel met Petrus bezig te kunnen houden. Maar toe de haan kraaide zijn zijn gedachten ongetwijfeld uitgegaan naar de woorden die Hij zelf die avond nog tegen Petrus had gesproken. Voordat de haan kraait zul je mij drie maal verloochend hebben.

Door Judas was Hij verraden. Verschrikkelijk dat juist een van de twaalf tot deze daad komt. Maar nu wordt de Here zelfs moedwillig door Petrus verloochend. Petrus ontkent tot driemaal toe dat er tussen Jezus en hem een band is. Ik hoor niet bij die Jezus. Ik heb

niets met Hem. Dat is de boodschap van Petrus aan de mensen die menen hem te herkennen als leerling van Jezus. “Ik hoor niet bij Hem”. Dat is een knetterharde slag in het gezicht van Jezus. Daarmee verbreekt hij feitelijk de liefdesband die er tussen hem en Jezus was. Vandaar dat Jezus later, nadat Hij is opgestaan tot drie maal toe aan Petrus vraagt, of hij Hem liefheeft. En natuurlijk, de Here wist dat dit zou gebeuren, maar als het dan gebeurt doet het nog altijd pijn. Nu de haan heeft gekraaid weet Hij dat geen mens Hem nog steunen in dit uur van lijden. Van geen mens hoeft Hij nog wat te verwachten. Hij die er zijn levenswerk van heeft gemaakt om het verlorene en zwakke te zoeken, Hij wordt nu zelf een verstotene en verworpene. En niemand zal het voor Hem opnemen. Hij staat er alleen voor. Dat in de tweede plaats.

We zullen tenslotte de verloochening van de Here Jezus door de ogen van de kerk bekijken. De koppige en overmoedige Petrus breekt in deze geschiedenis. Al vaker waren er momenten geweest waarvan je zou denken, nu moet Petrus toch wel uit een ander vaatje gaan tappen. Maar dat had hij niet gedaan. Zijn ogen en oren bleven gesloten voor het feit dat Jezus moest lijden en sterven. Hij zou zijn leven geven om Jezus tegen zijn vijanden te beschermen en om Hem te redden van de dood. En hij besepte niet dat hij het nodig had dat Jezus voor hem zou sterven. Christus’ leven zou zijn dood betekenen. Slechts door Christus’ dood kon zijn leven gered worden. Ook voor Petrus is er geen andere manier om gered te worden van zijn zonden en zijn schuld. Ook hij, die straks als Jezus Christus naar de hemel is gevaren om vanuit de hemel zijn kerk te regeren, en Petrus de eerste positie in de kerk op aarde zal hebben, ook hij moet onder het juk van Jezus Christus door. Ook hij moet erkennen dat hij een zondaar en verlorene is. Ook hij moet erkennen dat er ook voor hem buiten Christus geen hoop en geen toekomst is voor hem.

En dat mag ons troosten. We hebben allemaal verschillende karakters. De een heeft wat meer temperament dan de ander. De een heeft net als Petrus zijn hart op de tong en zou er wijs aan doen om eerst even na te denken voordat hij of zij spreekt. Even niet altijd met de snuit vooraan. Een ander zou eens wat meer zijn mond mogen opendoen om ook zelf een duit in het zakje te doen. Niet altijd afwachten. Niet altijd de veilige weg. Niet altijd denken dat het toch niet de moeite waard is wat jij vindt. Maar hoe we ook zijn, wij hebben het allemaal nodig dat Christus zijn leven voor ons geeft. Onze schuld betaalt met zijn bittere lijden.

Amen